

Nr 87.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ytterligare statsbidrag för undersökning rörande reglering av Lyckebyån; given Stockholms slott den 1 februari 1934.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över jordbruksärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över jordbruksärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 1 februari 1934.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för jordbruksdepartementet, statsrådet Sköld, anför:

I proposition nr 99 till 1928 års riksdag hemställde Kungl. Maj:t om bemyndigande att av statens avdikningsanslag använda högst 14,000 kronor för undersökning rörande reglering av Lyckebyån beträffande sträckan Fursjön—Bockebosjön i norr och Bånga damm omkring 800 meter nedanför Kroksmåla i söder. I propositionen framhölls, att företaget berörde omkring 260 intressenter, vilka vore småbrukare med i allmänhet svag ekonomisk ställning, som icke medgäve dem att påtaga sig den risk, ett negativt resultat av undersökningen skulle föra med sig. Skulle åter undersökningen giva säkert stöd för antagandet, att företaget bleve ekonomiskt bärkraftigt,

en sak som vore av synnerlig vikt att med största möjliga pålitlighet få utrönt, kunde förväntas, att företaget med hänsyn till sin omfattning samt jordens uppdelning på ett synnerligen stort antal förut svaga brukningsdelar skulle bliva av utomordentligt stor betydelse ej endast för de särskilda intressenterna utan för hela orten och dennas framtida utveckling. På grund härav och då vissa omständigheter tydde på att förutsättningar föreläge för ett bärigt företag, borde staten träda hjälpende emellan för möjliggörande av en fullständig utredning, vilken eljest näppeligen torde komma till stånd.

Riksdagen biföll propositionen samt underströk i sin skrivelse (nr 181) den synnerliga vikten av att sådana åtgärder träffades, varigenom betryggande garantier kunde vinnas för att de undersökningar, som avsåges att med statsanslaget utföras, måtte komma att lämna ett tillförlitligt resultat. Kungl. Maj:t ställde härefter den 13 september 1923 från statens avdikningsanslag ett belopp av 14,000 kronor till länsstyrelsens i Blekinge län förfogande för verkställande av undersökning med fullständig plan jämte kostnadsförslag, utförd med den tillförlitlighet, att den kunde läggas till grund för syneförrättning enligt vattenlagens föreskrifter. För statsbidragets utgående meddelades bland andra följande särskilda bestämmelser:

Undersökningen skulle handläggas av sådan förrättningsman, som omförmäldes i 10 kap. 32 § i vattenlagen. Uppskattning av den genom företaget uppkommande jordförbättringens värde skulle ske med biträde av gode män. Länsstyrelsen ägde att av ifrågavarande medel mot vederbörliga räkningar dels utbetala gottgörelse till vederbörande förrättningsman enligt bestämmelserna i gällande lantbruksingenjörstaxa dels ock gälda de övriga kostnader, som vore erforderliga för den ifrågavarande undersökningens bringande till stånd, med undantag för kostnader för hantlangning och därvid erforderlig material. Intressenterna skulle, innan statsbidrag finge utbetalas, till länsstyrelsen avlämna förbindelse att ansvara för sist omförmälda kostnader. Avbrötes undersökningsarbetet genom intressenternas förvällande innan detsamma blivit slutfört, skulle det åligga intressenterna att till statsverket återbära, vad av ifrågavarande medel utbetalats. För infriande av förenämnda förbindelse ävensom för berörda återbetalning skulle ställas borgen, som, därest densamma utfärdades av annan än hushållningssällskap eller annan dylik allmän institution, skulle vara till vederhäftighet styrkt. Från det statsbidrag, som enligt gällande bestämmelser framdeles kunde anvisas till företagets utförande från statens avdikningsanslag, skulle avräknas vad för nu ifrågavarande ändamål utbetalats.

I gemensam skrivelse den 20 december 1933 hava *länsstyrelsen i Blekinge län* och *länets hushållningssällskap* hemställt, att för undersökningen måtte anvisas ytterligare 16,000 kronor, samt till stöd härför anført i huvudsak följande.

Undersökningsarbetet, som tog sin början hösten 1929, hade sedan bedrivits under årens lopp med växlande intensitet, alltefter den tid som stått och graden av de arbetskrafter som ställts till förrättningsmannens, lantbruksingenjören Wixells förfogande. Arbetet hade, enligt förrättningsmannens uppgift, nu fortskridit så långt, att de synnerligen omfattande

egentliga fältundersökningarna vore helt avslutade, fränsett sådana, som avsåge utrönandet av företagens inverkan på nedanliggande vattenverk, sanitära förhållanden m. m. och för vilka enligt vattenlagen skulle anlitas biträdande förrättningsman. Fullt klara vore ytterligare följande arbeten, nämligen utredningen i lantmäterikontoren angående de särskilda hemmansdelarnas registernummer, ägofigurernas numrering med hänsyn härtill och upprättandet av erforderlig ägobeskrivning. Påbörjade men ännu ej helt avslutade vore arealuträkningen av markerna, ägofigurernas höjdlägesgradering och uträkningen av båtnadsvärdena samt vidare erforderliga hydrografiska utredningar för bestämmandet av den fördjupade Lyckebyäns och sidokanalernas dimensioner ävensom upprättandet av profil- och sektionsritningar för dem. Härtill komme — förutom utredning av företagens inverkan på nedanliggande vattenverk m. m. — upprättandet av ritningar till erforderliga broar samt slutliga beräkningar av de sammanlagda arbets- och ersättningskostnaderna. Sedan numera de egentliga fältundersökningarna blivit avslutade samt kostnaderna för undersökningens slutförande sålunda med någon större grad av tillförlitlighet kunde överblickas, hade Wixell på begäran ingivit en *beräknad* arvodesräkning, utvisande vad sammanlagda undersökningskostnaden kunde beräknas komma att slutligen belöpa sig till. Då denna räkning — i vilken även upptagits ett beräknat arvode till biträdande förrättningsman å 3,000 kronor — slutade å 28,521 kronor 75 öre, skulle alltså enligt denna uppskattning, som enligt sakens natur endast kunde vara approximativ, för undersökningens slutförande erfordras ett ytterligare belopp av omkring 14,500 kronor. Enligt uppgift av Wixell skulle det hittills beviljade beloppet 14,000 kronor ej ens fullt förslå till det hittills utförda arbetet. I detta sammanhang finge nämnas, att den ytterligare hantlangningskostnad, som kunde komma i fråga, torde inskränka sig till en obetydlighet. Den hittillsvarande hantlangningskostnaden, som uppgått till omkring 5,500 kronor, hade i enlighet med riksdagens beslut bestritts av intressenterna själva, vilka dock därvid haft att förfoga över 1,500 kronor, som en enskild för företaget intresserad person skänkt till ändamålet.

Att undersökningskostnaden sålunda kunde antagas komma att så väsentligt överskrida den ursprungligen beräknade torde vara att i huvudsak tillskriva följande omständigheter. Först och främst låge i sakens natur, att, då det gällde ett företag av den omfattning, varom här vore fråga, varje förhandsberäkning måste bliva synnerligen osäker. Vad som särskilt fördyrt undersökningskostnaderna hade varit, att de vattenskadade markerna ej i den uträkning, som från början antagits, utgjorde större sammanhängande områden, utan till väsentlig del bestode av långsträckta dälдер på ofta flera kilometers längd. Därjämte hade undersökningarna av det förhållandevis stora antal sjöar och gölar, som komme att beröras av företaget, varit synnerligen tidskrävande. Under större delen av den tid, som åtgått för undersökningarna, hade vidare markerna stått under ett ofta flera decimeter djupt vattenlager, vilket i hög grad försvårat och fördröjt arbetet. Markerna vore dessutom uppdelade på en stor mängd småfastigheter med invecklade äganderätts- och skiftesförhållanden, vilka även hade krävt vidlyftiga och tidsödande undersökningar.

Beträffande resultatet av de hittills verkställda undersökningarna hade Wixell uppgivit, att dessa syntes giva vid handen, att företaget icke komme att få fullt den stora omfattning, som ursprungligen tänkts. Antalet av de fastigheter, som berördes av företaget, hade visat sig uppgå till omkring 210 — därav omkring 150 i Blekinge och omkring 60 i Kalmar län —

emot ursprungligen beräknade 260. Arealen av de nu vattenskadade marker, som genom torrläggningen synts kunna omvandlas till åker, torde i allt fall kunna beräknas till omkring 4,000 tunnland. Även om denna areal vore avsevärt mindre än den före undersökningens igångsättande — med ledning huvudsakligen av utav markägarna själva lämnade upplysningar — preliminärt beräknade till 5 à 6,000 tunnland, kunde, enligt Wixell, å andra sidan kostnaderna antagas bliva så mycket lägre än de, från vilka man utgått vid förhandsberäkningen, att proportionen mellan båtnaden och kostnaden bleve ungefär densamma som den, med vilken man från början räknat.

Med stöd av vad sålunda anförts finge länsstyrelsen och hushållningssällskapet — med framhållande av att den med åren skärpta jordbrukskrisen gjort det än mera omöjligt för företagens intressenter att, utöver vad som åtgått och kunde komma att åtgå till hantlangning, bestrida den erforderliga undersökningskostnaden — anhålla, att vad ytterligare kunde erfordras för slutförande av ifrågavarande undersökning beviljades av statsmedel. Skulle undersökningen kunna jämväl i fortsättningen utföras med den grundlighet och tillförlitlighet, som riksdagen uppställt som ett villkor för anslaget beviljande, torde tilläggsanslaget ej böra sättas lägre än vad som framginge av Wixells förut åberopade beräknade arvodesräkning. Med tanke på de ovissa faktorer, med vilka man fortfarande hade att räkna, torde det tvärtom, för undvikande om möjligt av ytterligare äskanden, vara välbetänkt att i stället höja beloppet något och sålunda bestämma tilläggsanslaget till 16,000 kronor.

Länsstyrelsen i Kalmar län och samma läns södra hushållningssällskaps förvaltningsutskott hava i skrivelser respektive den 27 december 1933 och den 2 januari 1934 tillstyrkt framställningen.

Lantbruksstyrelsen har i remissyttrande den 16 januari 1934 anført, att genom de i Kungl. Maj:ts beslut den 13 september 1928 stadgade villkor för åtnjutande av statsbidraget å 14,000 kronor till ifrågavarande undersökningar full kontroll över medlens användning torde hava möjliggjorts. Styrelsen funne intet vara att erinra mot att till fortsättandet av undersökningarna från statens avdikningsanslag anvisades ytterligare statsbidrag med i ansökningen angivet belopp, högst 16,000 kronor, att utgå enligt enahanda villkor, som gällde för det till undersökningarna tidigare anvisade bidraget.

*Departements-
chefen.*

Med hänsyn till de omständigheter, som föranlett 1928 års beslut om statsbidrag till undersökning rörande Lyckebyåns reglering, torde undersökningen böra utan avbrott få slutföras. Att den 1928 gjorda kostnadsberäkningen ej hållit streck är visserligen beklagligt men synas förklarliga orsaker till fördyringen hava anförts i den nu föreliggande framställningen. Då företagens intressenter icke torde vara så ekonomiskt situerade, att de skäligen kunna påläggas kostnader utöver hantlangningskostnader, förordar jag fördenskull, att de till 16,000 kronor uppskattade ytterligare utgifterna för undersökningens slutförande bestridas av statsmedel. Medlen böra, liksom den tidigare anvisningen, beredas från statens avdiknings-

anslag att utgå enligt enahanda bestämmelser som de i Kungl. Maj:ts förberörda beslut den 13 september 1928 angivna. Statsbidraget, för vars beviljande erfordras riksdagens medgivande, torde ej böra inräknas i det belopp, som Kungl. Maj:t enligt riksdagens beslut äger bevilja från statens avdikningsanslag för visst år.

I detta sammanhang må nämnas, att länsstyrelsen i Blekinge län och länets hushållningssällskap i särskild skrivelse den 22 december 1933 hemställt, att Kungl. Maj:t i anledning av omfattningen av det torrlägningsföretag, med avseende å vilket förberörda undersökning pågår, måtte låta till ledning för den nybildning av fastigheter, som blir en följd av företagets genomförande, genom sakkunnig person uppgöra en förhandsplan samt för ändamålet anvisa ett anslag av förslagsvis 5,500 kronor. Denna framställning har för yttrande remitterats till vissa myndigheter. Därest den vid närmare prövning befinnes böra bifallas, torde eventuellt statsbidrag kunna utgå av till Kungl. Maj:ts förfogande stående medel, varför ärendet i denna del ej behöver underställas riksdagen.

Under åberopande av det anförda hemställer jag nu, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att av statens avdikningsanslag anvisa högst 16,000 kronor för slutförande av undersökningen rörande reglering av vissa delar av Lyckebyån.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställen bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:

Allan Tigerschiöld.